

TAUSTINFO

MAJANDUSPROGNOOS AASTAISK 2002–2003

Viimase poole aasta jooksul on maailmamajanduse areng olnud ebasoodne ning praeguseks on juba alanud surutis. See peegeldub ka Rahvusvahelise Valuutafondi, turuosaliste ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) poolt Euroopa Liidu kohta koostatud majanduskasvu prognooside muutumises (vt tabel 1b). Surutise algfaasis on keeruline hinnata seisaku võimalikku ulatust, seetõttu on Eesti Pank lisaks põhiprognoosile koostanud veel teisegi stsenaariumi – juhaks kui maailmamajanduse seisak osutub sügavamaks ja pikemaajalisemaks.

Tabel 1b. Euroopa Liidu majanduskasvu prognoos 2002. aastaks

	2001	2002
RVF (november)	1,7	1,4
RVF (oktoober)	1,8	2,2
RVF (kevad)	2,4	2,8
Turuosalised (november)	1,6	1,5
Turuosalised (oktoober)	1,7	1,8
Turuosalised (kevad)	2,6	2,7
OECD (november)	1,6	1,4
OECD (oktoober)	1,7	1,5
OECD (kevad)	2,6	2,7

I. PROGNOOSI EELDUSED JA PÕHINÄITAJAD

Väliskeskkond. Vaatamata praegu maailmas valitsevale ebasoodsale majanduskliimale, võib oodata, et arengu ergutamisele suunatud majanduspoliitilised meetmed, sh intresside alandamine juhtivate keskpankade poolt ning eelarvepoliitika kohandamine arenenud riikides, hakkavad mõningase viitaja järel mõju avaldama. Sellisel juhul võib surutis jääda maailmas suhteliselt lühiajaliseks ning 2002. aasta jooksul on oodata olukorra järk-järgulist paranemist. Sellele vastab Euroopa Liidu 1,5–1,8%line majanduskasv 2001. aastal, mõnevõrra väiksem kasv 2002. aastal koos aasta teisel poolel taastuva keskmise tasemega ning muutumine potentsiaalilähedaseks aastal 2003.

Eksport halveneva majanduskonjunktuuri tingimustes. Maailma majanduskasvu aeglustumine on toonud kaasa ka väliskaubanduse tagasihoidlikuma taseme. Euroopa Liidu impordinõudluse kahanemine on vähendanud teiste riikide ekspordivõimalusi. Näiteks on Eesti ekspordi kasvutempo langus olnud

hoomatav kogu 2001. aasta jooksul: enim ja esimesena avaldus see allhanketööstuses, hiljem on mõningane kasvu aeglustumine toimunud ka otseeksportsis¹. Eeldades, et alates 2002. aasta teisest poolest maailmamajanduse olukord paraneb, on ka Eesti ekspordi mõõnaperiood suhteliselt lühike ning seisak jääb 2002. aasta esimesse poole. Erinevalt 1998. aasta Vene kriisist mõjutab ebasoodne väliskeskkond aga pea kõiki eksportivaid harusid. Prognoosi järgi suureneb Eesti otseeksportsi reaalmah 2002. aastal 4,2% ja 2003. aastal 9,8% (vt tabel 2b).

Sisemaine nõudlus, investeeringud, välistasakaal. 2002. aastal aeglustub sisenõudluse kasv 3,5%ni. Ebakindlus hoiab eratarbimist tagasi, samal ajal kui madalad intressimäärad ning elatusaseme tõus soodustavad tarbimiskulutusi. Erinevalt paarist viimasest aastast, mil valitsuse tarbimiskulutuste kasv oli tagasihoidlik, on 2002. aastal kavas märgatavalt suurendada valitsuse tarbimis-, aga ka investeerimiskulutusi. Arvestades pikemaajalist soodsat majan-

¹ Kaupade ja teenuste eksport ilma allhangeteta.

Tabel 2b. Eesti majandusprognoosi põhinäitajad

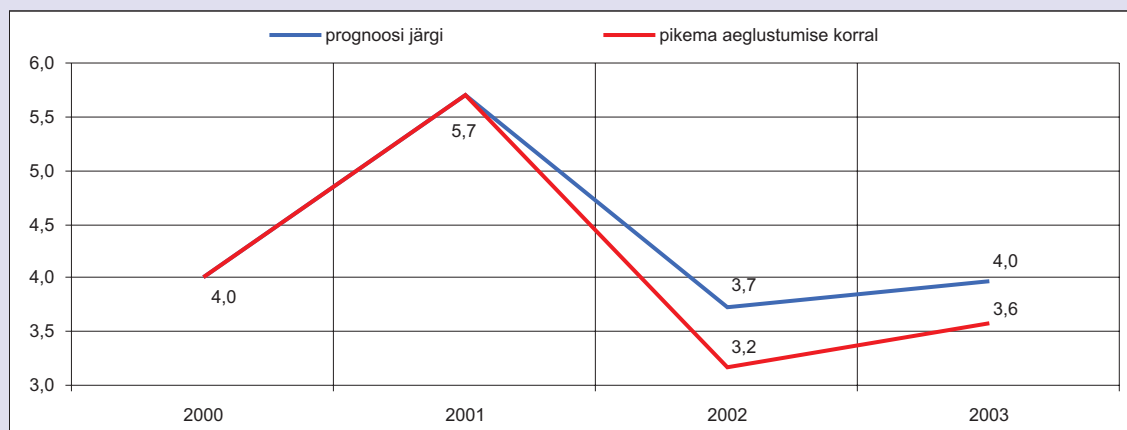
	2000	2001	2002	2003
Sisenõudluse kasv (%)	7,4	5,6	3,5	5,0
Ekspordi kasv (%)	15,6	5,9	4,2	9,8
Impordi kasv (%)	16,1	5,9	4,4	9,3
SKP kasv (%)	6,9	4,7	3,5	4,8
Investeeringud (püsihindades, % SKP suhtes)	27,0	27,9	27,2	27,2
Jooksevkonto puudujääk (% SPK suhtes)	-6,4	-6,5	-6,7	-6,7
Tarbijahindade kasv (%)	4,0	5,7	3,7	4,0

duskasvu perspektiivi ning majanduse jätkuvat restruktureerimisvajadust, jääb Eestis ka lähiaastail püsima Euroopa riikide keskmisest kõrgem investee- ringute tase, eeldades, et välisinvesteeringute sisse- vool jätkub endises ulatuses (ca 6–7% SKP suhtes). Ekspordi ja sisenõudluse kasvutempo languse tõttu väheneb ka impordi kasv ning kaupade-teenuste bilansi saldo jääb praktiliselt 2001. aasta tasemele.

Majanduskasv. Kui 2001. aasta kevadel tundus enam kui 5%line majanduskasv 2002. aastal tõenäoline, siis Eesti Panga uue prognoosi koha- selt ulatub kasv 3,5%ni ning alles 2003. aastal on oodata selle taaskiirenemist 4,8%ni. Seegi stse- naarium tähendab siiski jätkuvalt ca 2–2,5 protsendi- punkti võrra kiiremat majanduskasvu kui Euroopa Liidus, seda tänu varasemate majandusreformidega loodud soodsale institutsionaalsele ja materiaalsele

baasile ning investeeringutele. Väliskeskkonnas valitseva surutise mõjul väheneb eksport, kuid seda kompenseerib stabiilne tarbimine. Investeeringute maht ei vähene, kuid nende kasv stabiliseerub. Eesti Panga prognoosi toetab OECD hinnang, et Kesk- ja Ida-Euroopa riikides jahtub majandus vähem kui mujal.

Inflatsioon. Maailmamajanduse arengu aeglustu- mise tingimustes ja alanevate toormehindade tõttu väheneb ka inflatsioonisurve. Välishindade mõjul jätkub Eesti majanduse avatud sektoris inflatsiooni aeglustumine ning seal on hinnakasv 2002. aastal viimaste aastate madalaim, ulatudes 2,6%ni. Kuid 2002. aastal on ees mitmed administratiivsed hinna- tõusud, mis tõstavad märgatavalt suletud sektori hinnataset. Kokku kasvavad tarbijahinnad 2002. aastal 3,7% ning 2003. aastal 4% (vt joonis 1b).

Joonis 1b. Tarbijahindade kasv erinevate stsenaariumide puhul (%)

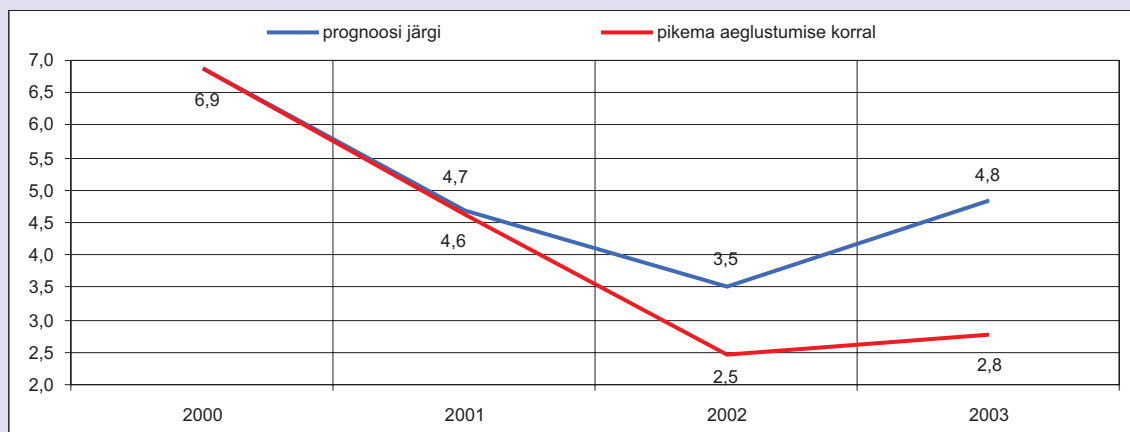
II. NEGATIIVNE STSENAARIUM

Teise stsenaariumi vajadus. Eeltoodud prognoos eeldab, et maailmamajanduses valitsev surutis jääb suhteliselt lühiajaliseks. Siiski kätkeb praegune olukord endas mitmeid riske, mistõttu Eesti Pank koostas stsenaariumi ka maailma majanduse pikemaajalise seisaku puhuks.

Majanduskasv. Maailmamajanduse kasvutempo sügavam ja pikemaajalisem aeglustumine halvendab ka Eesti majanduskasvu väljavaateid (vt joonis 2b). Esmajärjekorras aeglustub kasv ekspordi vähenemise tõttu. Mõningase viitajaga reageerivad sellele ka siseturule orienteeritud majandussektorid. **Pessimistlikuma stsenaariumi kohaselt jääb majanduskasv tagasihoidlikuks nii 2002. kui ka 2003. aastal,**

ulatudes vastavalt 2,5 ja 2,8%ni. Olemasoleva informatsiooni põhjal leiab Eesti Pank, et põhiprognoosi realiseerumise tõenäosus on 75% ja negatiivsema stsenaariumi tõenäosus 25%.

Muud näitajad. Juhul kui langusfaas maailmamajanduses on pikemaajalisem, siis võib juhtuda, et finants-turgudel korrigeeritakse ka riikide reitinguid. See tähendab, et lisaks ekspordi vähenemisele võib globaalne majandussurutis mõjutada ka Eesti finantskanalit. Ehkki praegu pole alust kõnelda Eesti riskistme võimalikust suurenemisest, ei saa negatiivse arengustsenaariumi teostumisel seda ka täielikult välistada. Oht on seda suurem, mida ebaselgem on Eesti eelarvepoliitika ja riigi võlapositsiooni tulevik.

Joonis 2b. Majanduskasv erinevate stsenaariumide puhul (% SKP suhtes)